

Nr 134

Av herrar **Källstad** och **Johansson** i Dockered, om en decentralisering av undervisningen för hörselskadade barn.

(Lika lydande med motion nr 118 i Första kammaren)

En del av de hörselskadade barnen i vårt land kommer numera redan under förskolåldern i åtnjutande av undervisning vid särskilda förskolor. Denna undervisning kan avsevärt påverka barnets språkliga utveckling, till vilken också föräldrarna kan verksamt bidra bl. a. genom samarbete med förskolans lärare. Barnets språkliga utvecklingsnivå vid skolålderns inträde är en viktig faktor när det gäller att avgöra dess skolplacering: om det under sin skoltid kan få kvarstanna i hemmet eller inte.

De barn som f. n. placeras i hörselklasser har vid undersökning visat sig ha hörselnedsättningar ned till cirka 60 decibel. I hörselklasserna, som finns på ett flertal platser i landet, undervisar lärare, som för att vara formellt kompetenta måste ha en två månader lång vidareutbildning efter sin småskollärary- eller folkskolläraryexamen. Den tekniska utvecklingen ställer förbättrade och nya hjälpmedel till hörselundervisningens förfogande och aktualiserar därigenom bl. a. behovet av lärarfortbildning. I de fall de personella och tekniska resurserna varit goda och hemmets medverkan möjlig har hörselklass elever med relativt grava hörselnedsättningar nått anmärkningsvärt god språkutveckling.

Barn med något gravare hörselskador (cirka 60—90 decibel) är i allmänhet skolplacerade vid ett fåtal statliga skolor, främst statens skola för hörselskadade i Örebro. Dessa barn kommer att vistas endera i fosterhem eller internat. I fosterhemmen såväl som i internaten kan barnen i många fall finna sig väl till rätta. Det finns emellertid skäl som talar för att de gravt hörselskadade barnen icke bör särbehandlas på detta sätt. Barnen tillgriper nämligen spontant genvägar — teckenspråk — för att nå kontakt med varandra. Resultatet blir i många fall försämrad kontakt med de hörande. Ett bristfälligt språk kan — efter skoltidens slut — leda till ensamhet, isolering, emotionell och social störning samt minskade möjligheter till försörjning.

Den tendens till intensifierad centralisering av hörselundervisningen som tar sig uttryck i att örebroskolans elevantal ökats så kraftigt, att den organisatoriskt måst förändras från enbart externat till exter-internat, synes av nämnda skäl i viss mån oroande.

Även om internatet kan vara en ändamålsenlig undervisningsform för

andra handikappade, så är det att märka att hörselskadade barn behöver för sin språkutveckling maximal stimulans från sin omgivning. Om ändamålsenliga personella, tekniska och organisatoriska resurser skapas och till fullo utnyttjas torde internatet i framtiden ej behöva användas för undervisning av hörselskadade barn.

Bland de åtgärder som skulle kunna bidra till de hörselskadades normala anpassning i samhället kan nämnas följande:

1. Åtgärder för tidig diagnos av hörselskador.
2. Åtgärder för att alla hörselskadade förskolbarn skall komma i åtnjutande av undervisning av specialutbildade lärare.
3. Åtgärder som ger t. ex. modern tillfälle att i förskolan följa alla faser i barnets undervisning och f. ö. bli förtrogen med sitt barns situation och med tillgängliga tekniska och pedagogiska hjälpmedel.
4. Åtgärder för förbättrade möjligheter till hemundervisning av hörselskadade förskolbarn.
5. Åtgärder för ökad kursverksamhet för föräldrar till hörselskadade skolbarn.
6. Åtgärder för förbättrad hörapparatservice och hörapparatanpassning.
7. Åtgärder för ökad kontakt mellan kandidaterna vid lärarutbildningsanstalterna och hörselklasserna.
8. Åtgärder för att få utbildat det antal lärare som svarar mot det reella behovet och med den förlängda (ettåriga) utbildningstiden.
9. Åtgärder för ett sänkt delningstal i hörselklasserna.
10. Åtgärder för ökad forskning i syfte att förbättra de tekniska hjälpmedlen och t. ex. få fram bästa möjliga individuellt avpassade hörapparater.
11. Åtgärder för förbättrade kontakter — ökat samarbete föräldrar — förskollärare — hörselklasslärare, tekniker — läkare — lärare — skolledare — skolmyndigheter, kommunala huvudmän — statliga huvudmän.

Den fortskridande urbaniseringsprocessen synes också medverka till att på allt fler platser skapa underlag för en decentralisering av hörselundervisningen.

Med hänvisning till vad som ovan andragits hemställes,

att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för att åstadkomma en decentralisering av hörselundervisningen i enlighet med ovan angivna riktlinjer, samt

att därest en utredning av förutsättningarna för en sådan decentralisering kan anses nödvändig, denna skyndsamt kommer till stånd.

Stockholm den 23 januari 1963

Thorvald Källstad

Robert Johansson

i Dockered